

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Економічний факультет

Кафедра економіки підприємства

ДИПЛОМНА РОБОТА **магістра**

на тему: **«ОПТИМІЗАЦІЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ НА
ПІДПРИЄМСТВІ»**

Виконала: студентка 2 курсу денної форми навчання
спеціальності 051 Економіка
освітньо-професійна програма Економіка підприємства
Овчарук Каріна Анатоліївна

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Свідер О.П.

Рецензент:

к.е.н., доцент

Ткачук В.В.

м. Кам'янець-Подільський
2019 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	6
1.1. Поняття «інвестиції» та підходи до їх визначення.....	6
1.2. Теоретико-методологічні характеристики інвестиційного процесу	16
1.3. Критерії оптимізації інвестиційного процесу на підприємстві	26
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ НА ТОВ «МОДУЛЬ-УКРАЇНА».....	32
2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства.....	32
2.2. Аналіз інвестиційного процесу на підприємстві	42
2.3. Побудова моделі оптимізації інвестиційного процесу на підприємстві.....	56
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	62
3.1. Оптимізація інвестиційного процесу на підприємстві.....	62
3.2. Застосування іноземного досвіду в оптимізації інвестиційного процесу на підприємстві.....	69
ВИСНОВКИ	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	84
ДОДАТКИ.....	91

ВСТУП

Актуальність теми. Розвиток в Україні ринкової економіки викликав докорінні зміни в управлінні інвестиційним процесом на підприємствах. Головним в цих змінах є те, що від централізованого директивного планування потрібно перейти до децентралізованого ринкового, де кожний інвестор повинен сам приймати рішення про ефективність і доцільність тих або інших інвестицій. А для цього він обов'язково повинен бути озброєний системою різноманітних методів та прийомів для вибору найкращого рішення

У процесі формування ринкового середовища необхідною умовою виживання й основою стабільного становища і розвитку підприємства є здійснення ним ефективного інвестиційного процесу, що передбачає можливість розподілу та залучення фінансових ресурсів і шляхом їх ефективного використання забезпечити безперервність процесу виробництва та реалізації продукції на основі його постійного розширення і відновлення. Проте ряд макроекономічних факторів в Україні не сприяє ефективному інвестиційному процесу суб'єктів господарювання, що поглиблює кризові явища в економіці та зумовлює появу несприятливого інвестиційного клімату. Однак, незважаючи на наявність кризових явищ у фінансово-господарській діяльності підприємств в умовах обмежених ресурсів та невизначеності, все-таки відбувається нагромадження певного досвіду роботи вітчизняних підприємств в умовах ринку, відбуваються процеси пошуку нових ефективних механізмів управління, зокрема й інвестиційною діяльністю підприємства. Правильна оцінка майбутніх проектів в рамках інвестиційного процесу дозволить інвестору обирати найбільш рентабельні варіанти капіталовкладень, вжити заходи щодо зміни напрямів фінансування і забезпечення підприємства необхідними ресурсами. Тому вивчення питання оптимізації інвестиційного процесу підприємства є важливим та актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковий інтерес до проблеми оптимізації інвестиційного процесу підприємства досить великий, про що свідчать численні публікації в наукових і науково-практичних виданнях. Слід зазначити, що внесок у розробку даної проблеми вносять як вітчизняні, так і зарубіжні вчені та практики. Так, теоретичною основою дослідження стали розробки і концепції, обґрунтовані і представлені в сучасній економічній літературі таких вчених як Майорова Т.В., Шарп В., Бланк І.А., Гриньова В.М., Мойсеєнко І.П., Дука А.П., Черваньов Д.М., Ідрісова А.Р., Бейлі Д., Гітман Л.Дж., Джонк М.Д., Реверчук Н.Й., Скоморович І.Г. та інших.

Метою дослідження є аналіз і оцінка інвестиційного процесу підприємства та побудова моделі його оптимізації.

Для досягнення поставленої мети в магістерській роботі передбачено вирішити наступні **завдання**:

- з'ясувати економічну сутність поняття «інвестиції» та підходи до їх визначення;
- розглянути теоретико-методологічні характеристики інвестиційного процесу;
- окреслити критерії оптимізації інвестиційного процесу на підприємстві;
- здійснити комплексний економічний аналіз організаційно-економічної характеристики підприємства;
- проаналізувати інвестиційний процес на підприємстві;
- здійснити аналіз оптимальної структури капіталу в контексті оптимізації інвестиційного процесу;
- запропонувати шляхи оптимізації інвестиційного процесу на підприємстві;
- дослідити застосування іноземного досвіду в оптимізації інвестиційного процесу на підприємстві.

Об'єктом дослідження є інвестиційний процес підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні, методологічні та практичні аспекти удосконалення механізму оптимізації інвестиційного процесу підприємства в умовах розвитку ринкової економіки України.

Методи дослідження. Теоретичною основою дослідження є монографічні матеріали; вітчизняні і зарубіжні публікації, що стосуються інвестиційного процесу та його оптимізації.

Методичною основою дослідження є: абстрактно-логічний і аналітико-порівняльний методи (для виявлення сутності інвестицій, інвестиційного процесу); графічні методи (для різностороннього і наочного представлення рівня розвитку інвестиційного процесу); порівняльний і структурний аналіз (для визначення динамічних і структурних змін активів підприємства та джерел їхнього фінансування); економіко-математичні методи (для формування груп показників і оцінки рівня інвестиційного процесу); методи системного аналізу (при визначенні основних напрямів управління інвестиційним процесом).

Інформаційною базою дослідження для написання даної роботи стала статистична, фінансова та оперативна звітність підприємства, а також наукова вітчизняна і зарубіжна література з досліджуваної проблеми; наукові статті, опубліковані у вітчизняних і зарубіжних періодичних виданнях.

Публікації. Результати досліджень опубліковані у 1 науковій праці – статті на тему «Основи інвестиційного процесу на підприємстві».

Структура та обсяг роботи. Магістерська робота містить вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, додатки.

ВИСНОВКИ

Інвестиційний процес відіграє важливу роль в житті будь-якого підприємства. Тому за результатами проведеного нами дослідження можна зробити такі висновки:

1. Було з'ясовано, що інвестиції є найважливішим засобом забезпечення технічного переозброєння виробництва, впровадження інноваційних технологій і, таким чином, досягнення високого рівня ефективності виробництва. Якісна оцінка інвестиційних проектів дасть змогу підприємству вести вдалу інвестиційну діяльність і, як результат, отримувати більші прибутки та залучати зовнішні інвестиції.

Аналіз трактування терміну «інвестиції» у економічній літературі свідчить, що в різних школах і напрямках економічної думки визначення поняття «інвестиції» містить загальну суттєву рису – зв'язок інвестицій з одержанням доходу як кінцевої мети інвестора. Тому в широкому розумінні інвестиції є вкладенням капіталу з метою його збільшення. При цьому приріст капіталу повинен бути достатнім, щоб компенсувати інвестору відмову від використання коштів на споживання в теперішньому періоді, винагородити його за ризик та відшкодувати збитки від інфляції в майбутньому періоді.

В економічній теорії і на практиці інвестиції класифікують за різноманітними ознаками, залежно від мети ведення їх обліку, аналізу та планування.

2. Розглянувши теоретико-методологічну характеристику інвестиційного процесу було виявлено, що він являє собою комплекс заходів, пов'язаних із вкладенням коштів, матеріальних або нематеріальних активів в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності з метою задоволення потреб інвестора та досягнення максимально позитивного результату. Зрозуміти краще природу поняття «інвестиційний процес» можна виходячи з його особливостей, функцій та стадій реалізації. Інвестиційний процес є

невід'ємною складовою інвестиційної політики, який покращує макроекономічні показники, створюючи підґрунтя для розвитку галузей економіки, поліпшуючи інвестиційну привабливість, тому з метою створення сприятливих умов для ведення інвестиційної діяльності потрібно розуміти сутність і механізм функціонування інвестиційного процесу.

3. Розглянуті критерії оптимізації інвестиційного процесу можна розділити на дві групи залежно від того, враховується чи ні часовий параметр: статичні засновані на облікових оцінках та динамічні, засновані на дисконтованих оцінках. До статичних методів оцінки інвестицій можна віднести облікову норму прибутковості та період окупності недисконтований. До динамічних методів оцінки інвестицій відносять: чистий приведений дохід, індекс дохідності, дисконтований період окупності, внутрішню ставку дохідності, внутрішню модифіковану ставку дохідності.

Показники і методи оптимізації інвестиційного процесу направлені на висунення альтернативних варіантів вирішення проблеми проектування та інвестування, виявлення масштабів невизначеності по кожному з них та їх зіставлення за різними критеріями.

4. Підприємство «Модуль-Україна» є однією з найбільших промислових компаній в Україні, що забезпечує задоволення потреб багатьох галузей в тонколистовому оцинкованому прокаті, фарбованому рулонному прокаті та профнастилі.

На підприємстві у 2018 р. чистий дохід від реалізації продукції та її собівартість порівняно з 2016 р. підвищились на 21,8% та 26,8% відповідно. Середньорічна вартість активів та основних засобів у 2018 р. зросла у порівнянні з 2016 роком на 17,8% і 16,6% відповідно, проте середньорічна вартість власного капіталу за даний період скоротилася на 19,8%. Середньоспискова чисельність працівників на підприємстві фактично не змінилась, та витрати на оплату праці підвищились на 21,8%. Також зросла продуктивність праці на 45,9%.

5. Результати аналізу інвестиційного процесу ТОВ «Модуль-Україна» свідчать, що підприємство надає перевагу фінансовим інвестиціям в акції та облігації на довгостроковий період. Серед реальних інвестицій переважають вкладення у основні засоби, які складають 31,1% інвестицій підприємства. Джерелом фінансових ресурсів для інвестиційної діяльності на підприємстві є залучений капітал, а саме довгострокові зобов'язання які покривають непокритий збиток власного капіталу. Аналіз руху грошових коштів показав, що чистий рух коштів від інвестиційної діяльності підприємства протягом 2016-2018 рр. мав від'ємне значення і поступово зростає. Так, у 2016 році чистий рух коштів складав -45228 тис. грн., у 2018 р. склав -40212 тис. грн.

Важливим є те, що підприємство не досить активно використовує амортизаційні відрахування для придбання основних засобів та будівництва об'єктів. Нарахована амортизація не відтворює основні засоби викликає їх знос, що негативним чином впливає на діяльність підприємства. Тенденція погіршення технічного стану на даний момент є незадовільною. Це відображається на інвестиційній діяльності ТОВ «Модуль-Україна» кошти якого у 2018 році спрямовані на програми підтримки обладнання та капітальні ремонти.

6. Аналіз оптимальної структури капіталу в контексті оптимізації інвестиційного процесу показав, що на досліджуваному ТОВ «Модуль-Україна» існують резерви щодо використання залучених ресурсів (іноземних інвестицій) в більшому обсязі, ніж є насправді. Оптимальне співвідношення джерел фінансування становить 80% власних та 20% залучених засобів. Подальше збільшення в структурі джерел фінансування питомої ваги позикових коштів призведе до зменшення рентабельності власного капіталу, а також підвищить ризик підприємства щодо неповернення запозичених ресурсів.

7. Серед запропонованих шляхів оптимізації інвестиційного процесу є відтворення основних засобів, яке представляє собою процес постійних зрушень у його складових: зношуванні, амортизації, заміщенні (простому

відтворенні), розширеному відтворенні. Усі ланки даного процесу мають конкретні форми прояву і відбуваються під впливом низки чинників. Такі складові відтворювального процесу, як заміщення та розширене відтворення, є завершальними в цьому циклі і відправною точкою у використанні основних засобів. Вони потребують фінансового, інвестиційного та інноваційного забезпечення з метою здійснення наступних циклів процесу відтворення основних засобів.

8. Досліджуючи застосування іноземного досвіду в оптимізації інвестиційного процесу на підприємстві можна виділити основні чинники, які впливають на їх позитивний розвиток. До основних переваг по залученню іноземних інвестицій можна віднести: постійне поліпшення інвестиційного клімату країни, підвищення якості та рівня залучення іноземних інвестицій, розширення відкритості та вдосконалення законодавчого середовища, розвиток зон відкритості, послаблення вимог до прямих іноземних інвестицій, збільшення допустимого обсягу прямих іноземних інвестицій, підвищення рівня життя суспільства. Використовуючи такі переваги, країна створює великі можливості для іноземних інвесторів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Польшаков В.І. Ткаленко Н.В. Інвестиційний менеджмент: навч. посібн. Київ: Кондор, 2009. 172 с.
2. Шарп У., Александер Г., Бейли Д. Инвестиции: пер. с англ. Москва: ИНФРА-М, 2001. 1035 с.
3. Мертенс А.В. Инвестиции. Курс лекций по современной финансовой теории: учебник. Киев: КИА, 1997.
4. Кейнс Дж.М. Общая теория занятости, процента и денег. Москва: Гелиос АРВ, 1999. 451 с.
5. Хансен Э. Денежная теория и финансовая политика: пер. с англ. Москва: Дело, 2006. 312 с.
6. Маршалл А. Принципы экономической науки. Москва: Прогресс, 1993. 594 с.
7. Макконнелл К.Р., Брю С.Л. Экономикс. Москва: ИНФРА-М, 2003. 983 с.
8. Фишер С., Дорнбуш Р., Шмалензи Р. Экономика: пер. с англ. со 2-го изд. Москва: Дело ЛТД, 1995. 864 с.
9. Блех Ю., Гетце У. Инвестиционные расчеты. Пер. с нем., под. ред. к.э.н. А.М. Чуйкина, Л.А. Галютина – 1-е изд., стереотип. Калининград: Янтарный сказ, 1997. 450 с.
10. Губарь О.В. Сучасний стан формування інвестиційних ресурсів на підприємствах України. Економіка: проблеми теорії та практики. Збірник наукових праць. Випуск 224: Том II. Дніпропетровськ: ДНУ, 2007. С. 301–308.
11. Докієнко Л.М., Клименко В.В., Акімова Л.М. Інвестиційний менеджмент: навч. посібн. Київ: Академвидав, 2011. 408 с.
12. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991р. № 1560-ХІІ, редакція від 15.04.2014 № 1206-VII (1206-18) URL:

<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg.=2198-12> (дата звернення 15.04.2019).

13. Котова М.В. Джерела інвестицій: історичний аспект, сучасна сутність. *Праці Одеського політехнічного університету*, 2013. №1 (25). С. 254-257.

14. Ковалев В.В., Іванова В. В., Лялина В.А. Інвестиції: учебник / под. ред. В.В. Ковалева, Москва: ООО «ТК Велби», 2003. 440 с.

15. Деева А.И. Інвестиції: учеб. Пособие. Московская академия економіки и права. Москва: Экзамен, 2014. 318 с.

16. Садловська І.П. Інвестиційний менеджмент: навч. посібн. Київ: Кондор, 2011. 212 с.

17. Школьник І. О., Боярко І.М., Сюркало Б.І. Фінансовий менеджмент: навч. посібн. Суми: Університетська книга, 2009. 301 с.

18. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Партін Г.О. Інвестиційний словник: Львів: Бескид Біт, 2005. 512 с.

19. Фабоцци Ф. Управление инвестициями: пер. с англ. Музиченко А.С. Москва: ИНФРА-М, 2000. 932 с.

20. Федоренко В.Г. Інвестиційний менеджмент: навч. посібн. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ: МАУП, 2001. 280 с.

21. Петухова О.М. Інвестування: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2014. 336 с.

22. Ідрісова А. Р. Сутність інвестицій, інвестиційної привабливості та роль інвестиційного проектування в діяльності підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*, 2008. № 2. Т.2. С. 174-176.

23. Градісов В.М., Кривченко С.В., Ісаєва О.Є. Інвестування: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 164 с.

24. Гитман Л.Дж., Джонк М.Д. Основы инвестирования: пер. с англ. Москва: Дело, 1997. 120с.

25. Реверчук С.К., Реверчук Н.Й., Скоморович І.Г. та ін. Інвестологія: наука про інвестування: навч. посібн. / за ред. д.е.н., проф. С.К. Реверчука. Київ: АТІКА, 2001. 264с.
26. Тумусов Ф.С. Инвестиционный потенциал региона: Теория. Проблемы. Практика. Москва: Экономика, 1999. 272 с.
27. Шевчук В.Я., Рогожин П.С. Основи інвестиційної діяльності. Київ: Генеза, 1997. 384с.
28. Черваньов Д.М., Нейкова Л.І. Менеджмент інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств України. Київ: Т-во «Знання», КОО, 1999. 514с.
29. Губський Б.В. Інвестиційні процеси в глобальному середовищі: монографія. Київ:Наукова думка, 1998. 390 с.
30. Инвестиции в Украине / под. ред. С.И. Вакарина. Киев: Конкорд, 1996.
31. Пересада А.А. Інвестиційний процес в Україні. Київ: Лібра, 1998. 392 с.
32. Норткотт Д. Принятие инвестиционных решений: пер. с англ. / под.ред. А.Н. Шохина. Москва: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1997. 247 с.
33. Ковтун Н. В. Статистичне дослідження інвестиційного процесу та інвестиційної діяльності: теорія, методологія, практика : монографія. Київ, 2005. 370 с.
34. Маркова С. В. Соціальний ефект інвестицій. *Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки*, 2010. № 1 (5). С. 32-37.
35. Пересада А. А. Управління інвестиційним процесом : монографія. Київ: Лібра, 2002. 472 с.
36. Навроцька Н. А. Систематизація інвестицій в міжнародному інвестиційному процесі. *Вісник Академії митної служби України*. 2012. № 2. С. 94-98.

37. Коваль Р. Г. Поняття інвестиційного процесу та його стадії. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2006. № 5. С. 137-140.
38. Левчинський Д. Л. Суть та економічна природа інвестицій і інвестиційного процесу. *Механізм регулювання економіки*. 2011. № 2. С. 131-139.
39. Дука А. П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування: навч. посіб. Київ: Каравела, 2007. 424 с.
40. Овчарук К.А. Основи інвестиційного процесу на підприємстві: збір. мат. за рез. VII наук.-практ. конференції студ. та мол. вчених «Сталий розвиток України: проблеми і перспективи». КПНУ ім. Івана Огієнка, 2019. 387 с.
41. Шелобаев С.И. Математические методы и модели в экономике, финансах и бизнесе: учебное пособие. Москва: ЮНИТИ, 2000. 367 с.
42. Бушовська Л. Б. Оцінка інвестиційного процесу підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2015. № 5. Т. 1. С. 96-99.
43. Захарченко В.І., Корсікова Н.М., Меркулов М.М. Інноваційний менеджмент: теорія і практика в умовах трансформації економіки: навч. посібн. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 448 с.
44. Бланк И.А. Управление инвестициями предприятия. Киев: Ника-Центр, Эльга-Н, 2003. 480 с.
45. Воронин В.Г., Штеле Е.А. Финансы инвестиционного и инновационного процессов: учеб. пособие. Москва: ДиректМедиа, 2015. 206 с.
46. Ісаєв Т.М. Оцінка ефективності інвестиційних проектів в умовах невизначеності за допомогою нечіткомножинної моделі. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. Економіка та управління підприємствами*. 2011. №4 (16). С.112-116.

47. Офіційний сайт ТОВ «Модуль-Україна» URL: <http://www.module-ukraine.com/> (дата звернення: 06.09.2019).

48. Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: навч. посібн. Київ: Вища школа, 2007. 278 с.

49. Доберчак Н.І. Економіка виробництва: навч. посібн. Київ: Ліра К, 2012. 258 с.

50. Маслак О.І., Воробйов Л.Д. Економіка промислового підприємства: навч. посібн. Київ: ЦУЛ, 2011. 172 с.

51. Бушовська Л. Б. Аналіз інвестиційної діяльності промислових підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2013. № 3, Т. 3. С. 188-191.

52. Бушовська Л. Б. Оцінка інвестиційної активності підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2014. № 4, Т. 4. С. 57-60.

53. Войнаренко М.П., Єпіфанова І.Ю. Управління інвестиційною діяльністю промислових підприємств : монографія. Вінниця: ВНТУ, 2011. 188 с.

54. Щукін Б.М. Інвестування: курс лекцій. Київ: МАУП, 2004. 216 с.

55. Бичкова Н. В. Оптимізація структури капіталу вітчизняних підприємств у контексті підвищення ефективності фінансової діяльності. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2013. Вип. 1. С. 16-23. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2013_1_4 (дата звернення: 1.10.2019).

56. Семчук Ж. В., Скриньковський Р. М. Система діагностики інвестиційної діяльності підприємства: теоретичні засади та методичні положення. *Науковий журнал «Агросвіт»*. 2015. №3. С. 12-17.

57. Докієнко Л.М. Фінансовий інструментарій оцінювання інвестиційної привабливості підприємства. *Економічний вісник НТУ України «Київський політехнічний інститут»*. 2014. № 11. С. 456-465. URL: http://nbuv.gov.ua/U-JRN/evntukpi_2014_11_72 (дата звернення: 1.10.2019)

58. Бичкова Н. В. Оптимізація структури капіталу вітчизняних підприємств у контексті підвищення ефективності фінансової діяльності. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2013. Вип. 1. С. 16-23. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2013_1_4 (дата звернення: 16.10.2019).

59. Басовский Л. Е., Басовская Е.Н. Экономическая оценка инвестиций: учебное пособие. Москва: ИНФРА-М, 2007. 241 с.

60.Кривенко К., Топішко І. Відтворення основних фондів. *Економічна енциклопедія*. Київ: Академія, 2000. Т.1. С. 227.

61.Мочерний С. Амортизація. *Економічна енциклопедія*. Київ: Академія, 2000. Т.1. С. 40.

62.Башнянин Г.І., Лазур П.Ю., Медведєв В.С. Капітал підприємства, його кругообірот і оборот. Політична економія: підруч. Київ: Ніка-Центр, Ельга, 2000. 528 с.

63. Загородников С. Регулирование прямых иностранных инвестиций в Венгрии, Польше и Чехии. *Инвестиции в России*. 2004. № 2. С. 16-22.

64. Ландарь В.П. Особливості залучення іноземних інвестицій в Україну. *Економіка України*. 2015. № 12. С. 25-27.

65. Мальков Э.Д. Особенности регулирования иностранных инвестиций в отдельных зарубежных странах. *Перспектива*. 2012. № 3. С.39-41.

66. Брыль Р. Инвесторы выбирают Польшу. *Инвестгазета (10 мая 2005 г.)*. № 18-19 (497). С. 6.

67. Бергер Я. Использование иностранных инвестиций в Китае. *Инвестиции в России*. 2004. № 3. С. 7-11.

68. Стеченко Д. М. Державне регулювання економіки. Київ: МАУП, 2000. 176 с.

69. Козюк В. В., Мельник В.В. Міжнародна інвестиційна діяльність: навч. посібн. Тернопіль: Карт-бланш, 2009. 249 с.

70. Мельник А. Трансформація системи державного регулювання економіки Європейських країн на завершени 20-го століття. *Вісник*

Тернопільської академії народного господарства. Спеціальний випуск. 2001 р.
Ч. 1. С. 41-47.

71. Павличенко Р. Регулирование прямых иностранных инвестиций: тенденции и проблемы. *Мировая экономика и международные отношения.* 2001. № 4. С. 30-35.

72. Рогач О.І. Міжнародні інвестиції: Теорія та практика бізнесу транснаціональних корпорацій: підручн.Київ: Либідь, 2005. 720 с.

73. Калита Т. А. Теоретичні та практичні аспекти зарубіжного досвіду фінансування інвестицій у системі партнерських відносин держави і бізнесу та імплементація його в Україні. *Бізнес Інформ.* 2017. №9. С. 29-34.